

Prekrižajmo jim načrte!

Stranke brez nas razpravljajo o šoli – Obrnili se bomo na mednarodno javnost

Koroški Slovenci ne bomo križem rok čakali na prihodnji strankarski vrh o manjšinskem šolstvu na Koroškem. Preveč nas razburja zadržanje strank, ki brez našega soglasja in proti naši izrecni volji snujejo načrte o šolstvu – o naših življenjskih vprašanjih!

Obrnili se bomo na mednarodno javnost, demokratične sile znotraj avstrijske družbe seznanili z novim političnim položajem in pripravili še druge korake za odločen javen nastop. Tako so se zaupniki in odborniki osrednjih političnih in kulturnih organizacij (ZSO, NSKS, SPZ, KKZ) odločili minuli petek na skupnem zasedanju v Celovcu. Pri tem bo igrala informacija znotraj slovenske narodne skupnosti in koroške družbe nasploh odločilno vlogo, so ugotovili odborniki, saj so razni „pomirjevalni“ pozivi marsikomu zameglili pogled za nevarnosti, ki pretijo vsej družbi,

zaradi načrtovanega nepremišljenega spreminjanja šolske ureditve.

Z odprtim pismom odborniki slovenskih organizacij kot prvega rotijo avstrijskega zveznega kanclerja dr. Franza Vranitzkega, naj povzame vse kar je v njegovih močeh, da ne bi prišlo do odločitev, ki jih manjšina ne more sprejeti (glej pismo spodaj).

V petkovi razpravi v Celovcu je predsednik ZSO Feliks Wieser dejal, da ločitve šolarjev po etničnih kriterijih sicer stranke še niso sprejele, vendar obstoja resna nevarnost, da se za to odločijo.

Toda vedno več ljudi spoznava, da ne gre samo za šolo pripadnikov manjšine, temveč za razvoj demokracije v Avstriji nasploh. Tega se zavedajo tudi drugi. V tem je tudi možnost, da zaustavimo grozeče, ločevanje.

Predsednik NSKS Matevž Grile je opozoril, da je na minulem „šolskem vrhu“ ÖVP bila tista stranka, ki je silila v hitre odločitve v šolskem vprašanju. Trenutno se SPÖ in ÖVP ne odgrajujeta od FPÖ. Treba je dokumentirati premik k nemškemu nacionalizmu, se povezati skupaj z Zelenimi in drugimi ter predvsem informirati mednarodno javnost.

Na krajevnih posvetih bomo koroški Slovenci pretehtali bodoče korake.

Spomin na Vinka Poljanca in sotrpine V Škocijanu so praznovali 80-letnico domačega prosvetnega društva

Ponos škocijanskega društva je otroški zbor.

Ob 80-letnici Slovenskega prosvetnega društva „Vinko Poljanec“ so v nedeljo škocijanski prosvetaši odkrili spominsko ploščo tistemu narodnjaku po katerem se društvo imenuje. Političnemu delavcu in deželnemu poslancu Vinku Poljancu (ki je avgusta 1938 postal prva žrtev fašističnega nasilja) in 13 drugim žrtvam iz škocijanske občine je posvečen spomenik na škocijanskem pokopališču.

S polaganjem venca sta predsednika obeh slovenskih društev v občini (Miha Kap in Stanko Wakounig) otvorila svečanost. Med številnimi gosti sta bila tudi generalni konzul SFRJ v Celovcu Borut Miklavčič in Željko Jeglič, član predsedstva RK SZDL Slovenije, ter avstrijski konzul v Ljubljani Ciril Stern.

„Spomeniki našim prednikom so hkrati tudi preizkusni kamni za našo narodno in kulturno zavest“ je v svojem nagovoru dejal predstavnik SPZ Janko Malle. V njih pa ne smemo prepoznati samo njih trpljenje, prepoznati moramo tudi ostalo njihovo sporočilnost. Številni veliki slovenski možje, kot so na primer Primož Trubar, France Prešern, Fran Levstik ali Ivan Cankar so bili za svojega časa poraženi, borili so se osamljeni proti tlačanstvu in s svojim delom omogočili, da je narod živel. V narodu so

njih ideje živele naprej, dokler se niso zmagovito uveljavile v narodnoosvobodilni borbi, katere del so bili tudi škocijanski možje in žene, ki smo se jim v nedeljo poklonili. Tem žrtvam, ki so se borili za boljši jutri, smo dolžni, da se tudi danes upremo vsem pritiskom, s katerimi bi nas radi spravili v geto pod Karavankami. (Glej tudi poročilo na str. 4).

Predsednika društev pred spominsko ploščo.

Odprto pismo slovenskih centralnih organizacij zveznemu kanclerju dr. Franzu Vranitzkemu

Spoštovani gospod zvezni kancler!

Na „manjšinskem šolskem vrhu“ 11. 11. 1986 so vodje SPÖ, ÖVP in FPÖ sklenili, da bo pri nadaljnjih pogajanjih glede koroškega manjšinskega šolstva služil za podlago ločevalni model koroške strankarske komisije in da bodo spremembo šolstva izvedli že v šolskem letu 1987/88.

Takšno ravnanje nas vznemirja, ker je bil sporazum sprejet brez in proti izrecni volji prizadete slovenske narodne skupnosti. Ne glede na to, da je ločevanje šolarjev zagovarjalo le 9% volilno upravičenih Korošcev, trdimo, da področja, ki so za narodno skupnost življenjskega pomena (npr. šolski sistem), ne smejo biti odvisna od večinskih odločitev, ki so strankarskopolično spodbujena.

Radi bi vas opozorili, da so ljudsko zahtevo po ločevanju sprožile in jo podprle nemškonacionalne grupacije (predvsem Kärntner Heimatdienst in Abwehrkämpferbund), ki svojo politiko že od nekdaj usmerjajo proti manjšini, ki jo skušajo izločiti iz družbenega dogajanja. Njihove aktivnosti so boleč prekršek določil državne pogodbe (6. in 7. člena) in pomenijo stalno ščuvanje proti slovenski narodni skupnosti.

Zahteve po ločevanju šolarjev ni mogoče utemeljevati z nikakim pedagoško-znanstvenim argumentom. Slonijo namreč na čisti lažni propagandi (npr. „zapoštevajo nemško govorečih otrok“, „slovenski prisilni pouk za vse otroke“) in na zavestno napačnih razlagah „pravice staršev“, tako da služijo samo svamotivi in zaničevanju slovenskega jezika in kulture v družbi.

Popuščenje tej zahtevi oz. uresničevanje zahtev po ločevanju in vzporednem vodenju šolskih razredov bi še dodatno okrepilo v zadnjem času se rojevajoči nemški nacionalizem in sovraštvo proti vsemu tujemu.

Ločevanje šolarjev povečuje nevarnost za krhanje mirnega sožitja in spodkopava vsa demokratična načela avstrijske šolske politike.

Gospod zvezni kancler, rotimo vas, podvezmite vse, da bodo imeli šolarji v dvojezičnih ljudskih šolah južne Koroške tudi v bodoče možnost skupnega učenja v razrednih skupnostih in da se germanizacijski in asimilacijski pritisk ne bosta še dodatno okrepila. Uveljavite, prosimo, ves vaš osebnostni in politični vpliv pri strankinih vodjih SPÖ, ÖVP in FPÖ, da koroške šolske mladine ne bodo razdvajali po etničnih kriterijih, temveč da se bo širilo in izgrajevalo mirno sporazumevanje, dvojezičnost, zaščita manjšine in strpnost.

Volitve v državni parlament pred nekaj dnevi so imele rezultat, ki ga je še prav posebno treba ovrednotiti iz vidika in potreb slovenske narodne skupnosti kot celote.

Dejstvo, da so Zeleni dosegli vstop v parlament ter dejstvo, da je med osmimi zelenimi parlamentarci tudi koroški Slovenec Karel Smolle, je pozitivno iz dveh razlogov:

1. zaradi tega, ker imajo Zeleni načelno in programsko pozitivno stališče do zahtev narodnih skupnosti v Avstriji in

2. zaradi tega, ker bo v parlamentu Karel Smolle lahko avtentično (če se bo držal tega, kar je v volilnem boju tudi obljubljal, da bo namreč deloval v tesnem in dogovorjenem sodelovanju z osrednjima organizacijama koroških Slovencev oz. ustreznimi organizacijami ostalih narodnostih v Avstriji) tolmačil stališča koroških Slovencev in s tem bolj učinkovito vplival na javno mnenje v deželi in državi.

Uspeh Zelenih v toliko več velja, ker je na drugi strani tudi Haiderjeva FP dosegla močnega uspeh in s tem potrjuje za svojo nemškonacionalno politiko, še prav posebno v šolskem vprašanju.

Izvolitev Smolleta je sad treh faktorjev:

● Koroški Slovenci smo si z borbo za dosego naših narodnostnih pravic, z našo antifašistično tradicijo in z

našim bojem proti nemškemu nacionalizmu v deželi, s solidarnostnim gibanjem v zadnjih 16 letih prav v angažirani demokratični javnosti v Avstriji pridobili velik ugled. Ta je Zelene, ki seveda prihajajo iz dela te javnosti, motiviral, da so postavili na izgledno mesto koroškega Slovence. To je ustrezalo njihovi programatici, prav gotovo pa jim je tudi koristilo na avstrijskem nivoju v volilnem boju,

Po volitvah v avstrijski parlament

kajti ostale stranke kaj takega niso znale ponuditi.

● Uspeh Smolleta je sad integracije v neko novo politično gibanje oz. stranko večinskega naroda, od katerega lahko pričakujemo, da bo zahteve in želje narodnostnih skupnosti v Avstriji – in to je novo – ofenzivno podprlo in zagovarjalo. To pa tudi pomeni, da se bodo tisti, ki to zeleno gibanje podpirajo oz. v njem sodelujejo, tudi morali spoprijemati z vprašanji, ki jih zeleno-alternativno gibanje še ponuja s svojim programom, od vprašanja ekologije, mirovnega gibanja do vprašanja nakupa bombnikov za avstrijsko vojsko etc. Vsekakor levo-demokratične zahteve in vizije.

● Ne nazadnje je vstop Smolleta v avstrijski parlament predvsem sad nje-

gove vztrajnosti in njegovega prepričanja, da bo zeleno-alternativno gibanje uspešno in to tudi v trenutkih, ko znani prepričani na kaj takega niso dali upati.

Sicer se temu tudi lahko reče hasard, ki pa je bil tokrat uspešen. Ostali, ki tudi sodelujejo ali pa simpatizirajo s tem gibanjem, pač ne vztrajnosti niso pokazali, zato zdaj tudi nimajo razloga imeti recimo mačka,

pa čeprav so volili Zelene, morda ne toliko zaradi Smolleta, temveč bolj zaradi grozečega Haiderja.

Freda Meissner-Blau je v nekem intervjuju še pred volitvami ugotovila, da zelenega gibanja ne bi bilo potrebno, če bi parlamentarne stranke imele trezen in resen odnos do vprašanj ekologije in vprašanj demokracije.

Zato je volilni rezultat teh volitev tudi krepko opozorilo predvsem koroškim strankam, da bodo morale spremeniti odnos do manjšinskega vprašanja na Koroškem, če ne bodo riskirale, da bo v bodoče še manj glasov iz vrst koroških Slovencev za večinske stranke. Prav rezultat na Koroškem je dokazal, da se namreč število tistih iz vrst večinskega naroda, ki želijo sodelovati s koroškimi Slo-

venci in ki tudi akceptirajo Slovence v parlamentu, krepko veča.

Zato bo koroški rezultat tudi v oporo tistim Slovincem, ki sodelujejo v obeh večinskih strankah, da bolj ofenzivno uveljavljajo stališča koroških Slovencev v teh njihovih strukturah.

Še prav v luči grozeče spremembe v šolskem vprašanju pa naj velja apel na vse, neglede na strankarsko pripadnost, da moramo ponovno vsi skupaj, zeleni, socialisti, komunisti, katoliki in strankarsko nevezani, stopiti ponovno v bran skupne šole in pozabiti vse razprtije iz volilnega boja. Le tako vidimo šanso, da šolo dejansko rešimo in zeleno gibanje bo lahko pri tem odigralo pomembno vlogo.

Zeleno gibanje je s tem, da je vstopilo v parlament, prevzelo veliko odgovornost. Upati je, da pričakovana volitev ne bo razočarala.

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je z volilnim rezultatom potrjena v svojem politično programatičnem izhodišču, da moramo koroški Slovenci postati še bolj aktivni v tistih strukturah koroške in avstrijske družbe, ki dajejo enakopraven prostor pripadnikom slovenske narodne skupnosti.

Pa še to: Čestitke Karlu Smolletu.

dr. Marjan Sturm
tajnik ZSO

PREBERITE

na strani

- 2 Odmevi na izvolitev Karla Smolleja v parlament
- 3 Janko Ferk dobitnik deželne pospeševalne nagrade
- 4 80-letnica SPD „Vinko Poljanec“
- 5 Miting Kladiava
- 6 Knjižne izdaje ob 400-letnici smrti Primoža Trubarja
- 7 Pridobivanje novih naročnikov Slovenskega vestnika: Izžrebali smo nagrade

Kulturne nagrade za leto 1986 podeljene

Janko Ferk med nagrajenci

Kulturne nagrade dežele Koroške za leto 1986 so podeljene. Pretekli torek jih je v stekleni dvorani podelil deželni glavar Leopold Wagner. Veseli nas, da je med nagrajenci tudi koroški slovenski pisatelj Janko Ferk, kateremu k nagradi iskreno čestitamo. Ferk je prejel pospeševalno nagrado za književnost in se tako pridružuje tistim mladim (tudi slovenskim) umetnikom, ki so, odkar nagrade podeljujejo, bili deležni tega priznanja s strani koroške deželne vlade.

Kulturno nagrado so letos prvič podelili ustanovi, in sicer jo je prejel Carintischer Sommer, ustanova, ki z uspehom prireja mednarodno glasbeno poletje na Koroškem. Priznavno nagrado je prejel slikar prof. Pepo Grabner za njegov obsežni umetniški opus na področju upodabljanja umetnosti. Pospeševalno nagrado za upodabljanje umetnosti je prejela Burgis Paier, za znanost pa dr. Barbara Kienzl.

Utemeljitev za podelitev posameznih nagrad je opravil vodja kulturnega referata dr. Gerhard Baumann. To je storil zelo temeljito, z nazornim opisom dela posameznih umetni-

Nagrajenci med podelitveno slovesnostjo. Tretji z desne pisatelj Janko Ferk.

kov, znanstvenikov in ustanove je udeležencem slavnostne podelitve upravičil določitev nagrajencev, ki jih je izbrala neodvisna strokovna žirija. V le-tej je zastopan tudi Tomaž Ogris, ki je pristojen za predloge avtorjev iz vrst slovenske narodne skupnosti.

Baumann, ki je Ferka oz. njegovo delo predstavil v celoti, je ob tej priložnosti citiral tudi oceno Slavka Juga, ki je o Ferkovi poeziji med drugim povedal, da se v Ferkovi liriki čes-

krat pojavljajo motivi smrti, ki je prisotna povsod: v materinem telesu, v jeziku, v črkah, v času, v ognju in v vojni. Prav tako se pojavljajo motivi ljubezni. Za Ferkovo poezijo je značilno, pravi Jug, da je zadržanost, omejitve na lapidarnost v izražanju izziv za bralčovo zmožnost za asociacijo.

Janku Ferku ob podelitvi pospeševalne nagrade želimo še mnogo ustvarjalnih navdihov, da bi s tem oplemenitil koroško besedno umetnost.

Koroški koledar – vsakoletni almanah na Koroškem

O izidu knjižnega daru Slovenske prosvetne zveze pri Založbi Drava smo že poročali. Tokrat se bomo bližje ustavili ob Koroškem koledarju za leto 1987 – vsakoletnem almanahu na Koroškem.

Koledarski del je običajen pregled dnevov in mesecev, sončnih vzhodov, luninih sprememb in začetkov letnih časov. V koledarski del so spet vključeni spominski dnevi, v katerih so nakazani datumi in letnice rojstnih dnevov in smrti pomembnih mož in žensk naše zgodovine. Avtor fotografij v koledarskem delu in naslovne strani je Edo Primožič.

Uvodni članek je prispeval predsednik Zveze slovenskih organizacij dipl. inž. Feliks Wieser, ki se je ustavil ob desetletnici zakona o narodnih manjšinah in v le-tem ugotavlja, da to hkrati pomeni tudi deset let zmanjševanja naših narodnostnih pravic. Wieser sega tudi nazaj, v leto 1958, ko je po kampanji protislovenske gonje prišlo do ukinitve obveznega dvojezičnega pouka na južnem Koroškem. Predsednik ZSO opisuje tudi skupne akcije obeh slovenskih političnih organizacij, da pa je val diskriminacije šel naprej, zlasti v ravnanju koroškega deželnega šolskega sveta, ki zavrača vloge slovenskih organizacij, ker so napisane v slovenskem jeziku.

Z zadovoljstvom Wieser ugotavlja, da je boj proti ugotavljanju manjšin in zakonu o narodnih skupinah imel tudi svojo pozitivno stran. V tem boju smo postali bolj samozavestni, se pojavili v vsem avstrijskem prostoru, o naših problemih je izvedela tudi mednarodna javnost. V tem boju, tako zaključuje Wieser, smo pridobili na tisoče resničnih prijateljev med večinskimi narodom, ki se danes z nami z ramo ob rami borijo za skupno šolo, skupen pouk, proti getoizaciji in razdvajanju obeh narodov na Koroškem.

Pomembna je objava stališč Narodnega sveta koroških Slovencev in Zveze slovenskih organizacij na Koroškem do šolskega modela koroških deželnozborskih strank. Vsakemu rojaku, ki z zaskrbljenostjo sledi dogajanju okoli šolskega vprašanja, priporočamo, da stališče naših

organizacij in učiteljev skrbno prebere, ker bo tako lažje posegal v diskusijo okoli tega vprašanja in tudi znal dati tehtne argumente proti ukinitvi skupne šole.

400-letnica smrti Primoža Trubarja je prisotna tudi v Koroškem koledarju; Jože Rajhman namreč piše o pomenu Primoža Trubarja v skupnem slovenskem kulturnem prostoru, za katerega je že Trubar imel razumevanje, saj je svoje delo razvijal skoraj na vseh predelih slovenske naseljenosti. Franc Merkač piše o Slovencih v Celovcu oz. raziskovalnem projektu, v katerem opisuje in analizira demografske podatke živ-

ljenjskih okoliščin, socializacijskih pogojev, življenjskih izkušenj, migracijskih tendenc slovenskogovorečega oz. dvojezičnega prebivalstva v Celovcu. Pomagaj si sam, pa ti bo pomagal deželni šolski svet je naslov članka Tatjane in Joža Messnerja, ki pišeta o „Iniciativi za javno dvojezično ljudsko šolo v Celovcu“. Marija Jurič se v svojem prispevku Slovenski jezik – odraz družbenih pogojev ukvarja z rabo materinščine v javnosti, ki je merilo marsičesa, zlasti odločnosti, srčnosti, pravičnosti – ali pa omahljivosti. Tu zastavlja vrsto vprašanj, kaj vpliva na to, ali kdo govori, ali pa ne upa uporabljati slovenščine v javnosti.

V razgovoru, Kako obetavno je gospodarstvo za manjšino? Feliks

Wieser odgovarja na vprašanja urednikom Jožetu Volfandu in Marjanu Krisperju in razkriva možnosti za razvoj gospodarskega sodelovanja med zamejsko Koroško in Slovenijo. Pri tem tudi razkriva pogoje, ki so bili storjeni v prejšnjih letih.

Varstvo narave v današnjem času igra pomembno vlogo. Martina Ogris v svojem prispevku razlaga zakonitosti ekologije, torej naravnega biološkega procesa, ki ga človek s svojimi posegi nevarno spravlja ob ravnotežje. Tatjana Angerer, piše o pomenu in uporabi domačih dišavnih rastlin; Janez Bizjak predstavlja Triglavski narodni park. Vinko Wieser v članku Naglost izpodriva kulturno delovanje, analizira slovensko kulturno dejavnost v občini Borovlje in sicer na osnovi razgovora s tamošnjimi kulturnimi delavci. Fabjan Hafner je prisoten s tremi prispevki: z Esejem o izvirnosti, s cikloma pesmi Jaz sem več kot vse moje pesmi in Suženj gospod. S ciklom pesmi (satiričnimi) je zastopan tudi Jani Oswald. O kulturi gre tudi v pogovoru s sodelavci KDŽ „Oder mladje“, ki so razburili duhove s kritično igro „Kričal bi“. Seveda tu ne gre prezreti poročila o dejavnosti Slovenske prosvetne zveze v preteklem letu.

Znani publicist Wolf in der Maur v članku Množična občila in manjšine ugotavlja, da so manjšine, zlasti v televiziji, prisotne le v homeopatičnih dozah. V prispevku O borbi koroških žena za narodne pravice koroških Slovencev gre za ponatis pričevanja Milke Hartmanove iz leta 1947. Niz člankov v Koroškem koledarju zaključuje prispevek Sprehod po tehniki in elektroniki, ki v zadnjih letih močno posega tudi v zasebno življenje posameznika, zlasti v prostem času. Avtor članka je Nikola Šimič, ki nam s tem predstavlja tudi slovenske izraze s tega tehničnega področja.

Široka paleta člankov, objavljenih v Koroškem koledarju 1987, bo gotovo pritegnila pozornost številnih bralcev. Cena za izvod znaša šil. 80.-, Koroški koledar dobite v knjigarni „Naša knjiga“, pri Slovenski prosvetni zvezi ali pri zastopnikih krajevnih prosvetnih društev in Posojilnicah.

Slovenska prosvetna zveza in Slavistični inštitut vabita na

Trubarjeve dneve

na celovski univerzi od 9. do 11. decembra 1986

Spored

- Torek, 9. 12.:** ob 19. uri v avli otvoritev razstave knjig
ob 19.30 uri (predavalnica II)
univ. prof. Gerhard Neweklowsky:
„Nastanek slovenskega knjižnega jezika“
- Sreda, 10. 12.:** ob 18. uri (predavalnica III)
prof. Jože Rajhman:
„Zgodovinski pomen Primoža Trubarja“
ob 20.40 uri Alternativkino
(kinocenter Wulfenia)
film o Primožu Trubarju „Heretik“
- Četrtek, 11. 12.:** ob 20. uri v Mladinskem domu, Mikschallee 4
gledališka predstava
„Življenje in smrt Primoža Trubarja“
izvaja KUD „Primož Trubar“
iz Velikih Lašč
Avtor drame: Jože Javoršek

V organizaciji Krščanske kulturne zveze v nedeljo v Celovcu

Jančarjev „Veliki briljantni valček“

Doslej ni bilo v navadi, da bi pred gostovanjem vabili na tiskovno konferenco. Krščanska kulturna zveza je to storila tokrat, ko bo v nedeljo imela v gosteh ansambel drame Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane, ki bo v Mestnem gledališču v Celovcu uprizoril Jančarjevo uspešno odrsko delo „Veliki briljantni valček“. Konferenca je v glavnem bila namenjena novinarjem nemškega tiska, katerim je bilo obrazloženo, kako in zakaj je prav Jančarjevo delo izbrala za svojo tradicionalno gledališko predstavo v Celovcu. Seveda je razgovor z novinarji bil koristen tudi za pisce slovenskih javnih občil.

Janko Zerzer je kot predsednik KKZ obrazložil, da njegova organi-

lantni valček“ ena izmed najuspešnejših predstav zadnjih let, ki so bile uprizorjene na jugoslovanskih odrih, za kar govorijo tudi najvišja priznanja in nagrade, tako da Jančar sodi med najboljše avtorje v Jugoslaviji, žel pa je tudi uspehe v inozemstvu, celo v ZDA.

O vsebini tu ne bomo podrobneje pisali, saj bodo to gledalci spoznali na predstavi in letakih, vendar naj pomenimo, da gre v delu za uveljavljanje svobode človeka, ki je čestokrat žrtev političnih šikan, posebno, če se postavi na stran opozicije. Kljub temu Jančar meni, da smisel njegove igre ni v prvi vrsti političen, ampak hoče z igro nakazati problem civilizacije, vprašanje opozicije resničnosti, torej kompleksni problem človeške

Prizor iz Jančarjevega „Velikega briljantnega valčka“

zacija že od leta 1962 prireja v Celovcu odrske predstave, ki so v začetku bile amaterske, potem pa so prešli na vabljenja poklicnih ansamblov iz Slovenije in Trsta. Pri tem je ugotovil, da tako gostovanje stane mnogo denarja, da uradna Koroška žal prispeva le malo sredstev. Dalje je Zerzer povedal, da sta obe osrednji organizaciji pred leti skušali vplivati na to, da bi taka gostovanja spet prešla v okvir uradne kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo, kar pa ni rodilo uspeha.

Na konferenci je bil tudi navzoč avtor dela Drago Jančar, ki je odgovarjal na zastavljena vprašanja. O kvaliteti dela je Jančar menil, da ne bi govoril, saj so to storili kritiki. Tu je treba povedati, da je Jančarjev „Bri-

družbe, predvsem oblasti, ki v intelektualnih mnogokrat gleda nevarne elemente. V Jančarjevi igri birokrati skušajo prevzgojiti človeka, preoblikovati njegovo dušo. Temu pa se Jančar kot pisatelj in dramatik upira, to je glavna snov, s katero se ukvarja v svoji literaturi.

Zato bo nedeljska predstava Jančarjevega „Briljantnega valčka“ gotovo velik kulturni dogodek, saj bomo spoznali odlično odrsko delo, ki ga bodo člani ansambla Drame SNG uprizorili z vsemi umetniškimi sposobnostmi, za kar odgovarja znani režiser Zvone Šedlbauer. Vsak, ki mu je do slovenske gledališke umetnosti, gostovanja oz. predstave gostov iz Ljubljane v nedeljo ne bo zamudil.

Škofiče – Obisk lutkarjev in čarodeja

Prejšnji teden sta našo mladino in naše najmlajše po Koroškem s svojimi nastopi razveseljevali tričlanska lutkovna skupina gledališča Tone Čufar z Jesenic in čarodej Marjo Pogačnik iz Sežane.

Čeprav mali improvizirani oder še zdaleka ni odgovarjal normalnim razmeram – premalo razsežen, so akterji svoje vloge odlično odigrali. Petje, ples in glasba ter imitiranje glasov različnih oseb so bili lepa zaokrožena

z navdušenim aplavzom nagrajevali njegove „čarovnije“.

Razen v Škofičah, so jeseniški lutkarji nastopili tudi v Bilčovsu, v Borovljah, Kotmarji vasi ter bili povsod navdušeno sprejeti. Prav tako je

V dvojezičnem otroškem vrtcu v Škofičah smo imeli priložnost prisostvovati kar obema prireditvama, ki sta naše malčke silno navdušili. To si tudi opazil na obrazih, kako so sijali od veselja in začudenja, saj so se v soboto popoldne v vrtcu res dogajale stvari, ki jih imaš le redkokdaj priložnost doživljati. Pri lutkovni predstavi pravljice o Mezinčeku, se je otrokom predvsem smilil Mezinček, ker je kraljična tako grdo ravnala z njim. Kratka vsebina: Nekoč roparji napadejo grad, Mezinček to opazi in s tem reši kralja in njegovo hčerko. Zato si sme izpolniti eno željo. Mezinček si želi oditi spet domov. Kralj mu to dovoli in odslej Mezinček spet živi zadovoljno in veselo pri svojih starših. Kot že omenjeno so to pravljico kreirali trije igralci oz. igralke – Rado Mužan, Mira Bolte in mlada deklica Lidija Grile kot Mezinček.

celota, polna tistega nekaj, kar daje tej lutkarski skupini z Jesenic še poseben pečat privlačnosti.

Podobno kot lutkarji je otroke navdušil čarodej Marjo Pogačnik, ki je že kot pojava dal vtis, da gre tu za nenavadnega človeka, kar je tudi dokazal s svojimi številnimi čarodejnimi triki. Čarodej med našimi otroci, je pač posebnost, ki jo le redko kdaj doživiš. Lahko si predstavljate, kako so otroci

čarodej Marjo čaral tudi še po drugih krajih Koroške in povsod žel velik uspeh.

Obiščite
Werner Bergovo galerijo
v Pliberku

Jesenice

Pred nedavnim nas je pretresla žalostna vest, da je na Jesenicah umrl velik prijatelj naših planincev, Lovro Noč.

Lovro Noč je leta 1968 skupno s Stanetom Koblerjem, tudi že pokojnim, opremil notranjost

„Koče nad Arihovo pečjo“. Oba sta bila po poklicu mizarja in navdušena planinca. Stane Kobler udeleženec zimske olimpiade in gorski reševalec je umrl že pred leti, ko je pomagal graditi kočjo na Golici.

Stane in Lovro sta bila prijatelja in vedno pripravljena pomagati, kjer je bila potreba. Rajni predsednik gorenjskih planincev Franjo Klotnik, glavni organizator pomoči pri gradnji kočje na Bleščeči, je prosil tudi Staneta in Lovra, da bi pomagala našim planincem, kar sta izredno rada storila. Pri tem delu sta jima pomagla Jozej Rasinger z Reke in Folti Sima in Deščic, oba izkušena mizarja. Polega tega strokovnega kadra je bila še cela vrsta drugih pomagačev, ki se danes z žalostjo v srcu spominja teh treh za kočjo tako prizadevnih planinskih tovarišev.

Lovro je bil zelo vesele narave in pravi pustolovec. Med vojno je bil partizan. Imel je izredno srečo, da je preživel tiste hude čase, to pa predvsem takrat (skupina partizanov v kateri je bil Lovro je bila pri prekoračenju Save napadena. Lovro je bil ujet in poslan s transportom v taborišče smrti) ko so na nemškem Štajerskem omenjeni transport napadli zavezniški avioni. Lovro se je rešil iz razbitin in se srečno vrnil nazaj domov v partizane. Da, to je bil Lovro. Naši planinci ga bodo ohranili v nepozabnem spominu. Naj mu bo domača zemlja lahka.

Zahvala

Planinsko postojanko Kočo nad Arihovo pečjo na Bleščeči ne obiskujejo samo planinci, turisti in razni izletniki, temveč tudi skupine, ki trdo primejo za delo. Ena takšnih skupin je mladina celovške ustanove, ki se imenuje, Sozial Model Krastowitz. Mladi fantje in dekleta, ki jih je na Bleščečo pripeljal nameščeneč omenjene ustanove, mizarjski mojster Ciril Smolle, so, ne da bi jih kdo prosil, prijeli za delo – cepili drva in jih še spravili v drvarnico, tako da bo kočja dobro založena s kurjavo, pa če bo še tako huda zima.

Naprošeni smo bili, da se tem potom v imenu Slovenskega planinskega društva Celovce tem mladim fantom in dekletom ter Cirilu Smolleju iskreno zahvalimo za njihovo prizadevnost v korist skupnosti, saj to kočjo koristijo vsi, ki ljubijo gore in naravo.

Hkrati pa obveščamo javnost, da je planinska kočja na Bleščeči preko zime do 1. maja redno odprta samo še ob nedeljah in praznikih.

Pismo bralca

Beste Lösung: Kein Weihnachtsbaum!

Wie ausgesprochen kleinlich, in vielerlei Hinsicht, man in Kärnten reagiert, zeigte man, wenn es um eine Minimalanerkennung des Slowenischen geht (2. Landessprache), abermals in St. Jakob / Rosental. Da konnte man doch tatsächlich den Zeitungen entnehmen, daß im dortigen Gemeinderat „Unruhe ausbrach“, weil der Antrag eingebracht wurde, die Weihnachts- und Neujahrswünsche (übliche Tafeln) unter dem Gemeindefeiertag, zweisprachig auszuführen. Ein einfach „schreckliches Ansinnen“ in einer Gemeinde des zweisprachigen Gebietes, in der bei der erst kürzlich stattgefundenen Wahl in die Landwirtschaftskammer Kärntens, die dortige sloweni-

sche Liste sogar Nr. 1 wurde, also vor den Mitbewerbern SPÖ, ÖVP und FPÖ! Die durch diesen Antrag ausgelöste „Unruhe“ (Gemeinderatssitzung) führte auch noch zu einer Unterbrechung derselben, dann zur Ablehnung des Vorschlags. Die „Lösung“ (in fetten Druckbuchstaben veröffentlicht) ist nun: „Weihnachtsbaum ohne Grußtafel!“ Der Weihnachtsbaum, wo immer er auf dieser Welt, in Städten, Märkten und Dörfern, leuchtet, soll eigentlich Friede, Versöhnung, Nächstenliebe und das einander Verstehen den Menschen ins Gedächtnis rufen! Im gegenständlichen Fall scheint das nicht in Herz und Seele vorzudringen, weshalb sich nun die Frage erhebt, ob es daher nicht die noch „bessere Lösung“ für die Gemeinde St. Jakob i. Rosental / Šentjakob v Rožu gewesen wäre, angesichts dessen, auf das Aufstellen des Weihnachtsbaumes (Hauptplatz) überhaupt zu verzichten? Denn schon aus dem Vorjahr ist in Erinnerung, daß die, von slowenischen Gemeindebürgern zur deutschen Grußtafel, unamtlich beigefügten Weihnachts- und Neujahrgrüße in Slowenisch, wieder entfernt werden mußte, – angeblich „amtlich“ ...

Guttenbrunner Herbert
Köttmannsdorf

Etnične manjšine v Avstriji in na Južnem Tirolskem

Slovensko prosvetno društvo „Radiše“ vabi v petek 12. decembra 1986 ob 19.30 uri v radiški Kulturni dom na predavanje oziroma srečanje s projektno skupino, katere vodja je univ. prof. mag. dr. Dietmar Larcher s celovške univerze. Tema razgovorov je „Etnične manjšine v Avstriji in na Južnem Tirolskem“

Na tem sestanku gre za izmenjavo izkušenj in informacij s skupino udeležencev projekta „Interkulturelno učenje“.

Prisrčno vabljeni!

Čestitamo

Dr. Mirku Boročniku iskreno čestitamo, da je bil pred kratkim imenovan za državnega tožilca pri deželni sodišču v Celovcu!

Miting Kladiva:

„Skupna šola ne bo padla“ če se bomo uprli“

Na mitingu Kladiva je nastopil tudi mešani pevski zbor „Ivo Lola-Ribar“

„Kot virtuozno igranje s preciznimi glasbili“ opisuje mednarodni tisk petje mešanega pevskega zbora „Ivo Lola-Ribar“ iz Beograda, ki je minulo soboto bil višek kladivarskega mitinga v celovškem mladinskem domu SŠD. Prepričal je s perfektnostjo v interpretaciji in s tonsko disciplino ko je pel pesmi narodov sveta in Jugoslavije.

Na svoj račun v popoldanskem kulturnem sporedu so prišli predvsem najmlajši, ki so sledili lutkam (Lev in miška) in igri „Mir rechts“ ter iluzijam, ki jih je pričaral čarodej Marjo Pogačnik. Glasbeni okvir mitinga sta oblikovali skupini Kundalini in

Far aut, medtem ko so z branjem in razmišljanjem skušali nagovarjati Jani Oswald, Heino Fischer, Reinhard Reindling ter Arthur Burz.

Predvsem Mirko Wakounig se je v svojem govoru dotaknil spreminjajoče se politične kulture v Avstriji, ki jo je imenoval „več kot samo ojačevanje konzervativnega meščanskega tabora.“ Navezal je na geslo prireditve: „Skupna šola ne bo padla, če se bomo uprli“, in dejal: „V času, ko je posebno na Koroškem postal nemško-nacionalizem salonski in družbeno neoporečen, ima samo tista tradicija svoj smisel in pomen, ki se temu nemško-nacionalizmu tudi upre.“

NAGRADNO TEKMOVANJE „PLANINE V SLIKI“

Ljubitelji planinske fotografije vabimo, da sodelujejo s svojimi slikami na planinsko tematiko.

Fotografije naj bodo označene z geslom (Kennwort), da žirija, ki jih bo ocenjevala, ne bo vedela za katere osebe (avtorje slik) gre. Velikost fotografij naj bo 20 x 28 cm. Slike bo ocenjevala posebna strokovna komisija. Najboljša dela bodo primerno nagrajena!

Rok oddaje slikovnega materiala za nagradno tekmovanje smo iz organizacijskotehničnega vzroka podaljšali do konca decembra 1986. Razstava slik bo meseca januarja, čas in kraj bomo pravočasno objavili.

Slikovni material pošljite na naslov: Slovensko planinsko društvo Celovce, 9020 Klagenfurt, Tavriner Str. 16, tel.: 0 42 22 / 51 43 00-31

Foto sekcija SPD Celovce

OBVESTILO

Pokojninska zavarovalnica za delavce (Pensionsversicherungsanstalt der Arbeiter) bo v mesecu decembru imela v sledečih krajih uradne ure:

Labot 65, občinska hiša
petek 19. 12.: 8.00-12.00
Beljak, Kaiser-Josef-Platz 1
Delavska zbornica
ponedeljek 9. 12.: 8.00-12.00
torek 23. 12.: 8.00-12.00

11. Srečanje borčevskih organizacij

Srečanje Alpe-Jadran žrtev vojne in protifašističnih borcev v Celovcu v soboto 6. decembra 1986 v celovški Delavski zbornici (Bahnhofplatz 3).

Ob 10.00 uri pozdravna govora celovškega župana Leopolda Guggenbergerja in deželnega glavarja Leopolda Wagnerja, nato poročila delegacij.

Organizatorji srečanja: Bund sozialistischer Freiheitskämpfer, Landesverband Kärnten der österreichischen Widerstandskämpfer und Opfer des Faschismus (KZ-Verband), ÖVP-Kameradschaft der politischen Verfolgten, Zveza slovenskih izseljencev in Zveza koroških partizanov.

Ob 9.00 uri zjutraj se bodo delegacije na centralnem pokopališču Annabichl poklonile žrtvam fašizma.

Številne knjižne izdaje ob 400-letnici smrti Primoža Trubarja

Slovensko založništvo v matični Sloveniji in v zamejstvu, torej na celotnem slovenskem kulturnem prostoru, je ob 400-letnici smrti Primoža Trubarja izdalo številne knjige, ki govorijo o tej veliki osebnosti slovenske kulturne zgodovine, očetu prve slovenske knjige.

Bera knjig, v kolikor je dostopna našemu uredništvu, obsega deset naslovov, v katerih so faksimilni ponatisi Trubarjevih del, opis Trubarjevega življenja, igre o Trubarju in znanstvene razprave o pomenu Trubarjevega dela za slovensko zgodovino, narodno in cerkveno.

Knjige, ki jih na tej strani kratko predstavljamo, je možno kupiti v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Pavličeva 5-7. Predstavitev naj bo hkrati tudi optičen prikaz, kako Primož Trubar posega v današnji čas, ko se zavedamo njegove veličine, kako je postavil mejnik naše zgodovine in kakšna je bila podoba njegovega časa.

Najbolj reprezentančna je dvojica knjig: „Ena dolga predgovor“ in „Trubarjeva ena dolga predgovor“. V prvi, kot pove že naslov, gre za Trubarjevo teološko razpravo, ki je izšla leta 1557 v obsežnem delu „Ta prvi delj tiga noviga testameta“. Tu so v faksimilni izdaji ponatisnjeni Trubarjevi spisi oz. razprave. Taka knjiga za današnjega bralca seveda potrebuje ustrezno razlago in interpretacijo. To je v drugi knjigi storil Jože Rajhman, ki na znanstveno poveden način bralcu približa Trubarjeve spise.

Rajhman v svojem uvodu med drugim pravi: Ena dolga predgovor pomeni vsekakor korak naprej v avtorjevih načrtih za versko vzgojo slovenskega ljudstva. Je mejnik v njegovem ustvarjanju. Odslej se ne bo bal prevajati in prirejati tudi zahtevnejših tekstov. S tem pa smo že v obdobju, ki pomeni za Trubarja neprestani vzpon, ko ni več oklevanja, ali je za „delo“ sposoben ali ne.

Knjigi nista bogati le po vsebini, ampak tudi po opremi. Obe sta vezani v celo usnje, z zlatim tiskom naslovnih strani in spravljene v trpežni in okusno opremljeni kartonski kaseti. Cena za obe knjigi znaša šil. 870,-. Založila in izdala jih je Cankarjeva založba v Ljubljani.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je kajpada najbolj poklicana, da razčleni delo Primoža Trubarja. Pisma Primoža Trubarja, ki jih je ob 400-letnici njegove smrti izdala imenovana ustanova, je zbral Jože Rajhman, ki je brez dvoma eden izmed najboljših poznavalcev Trubarjevih del, in zato tudi poklican, da jih osvetli z znanstvene plati. Prof. Rajhman ni le zbral in uredil Trubarjeva pisma, ampak jih je tudi prevedel (tiste, napisane v nemščini) v slovenščino.

Druga edicija Slovenske akademije znanosti in umetnosti je Družbena in kulturna podoba slovenske reformacije. Tu gre za natis referatov, ki so jih znanstveniki imeli na raznih simpozijih in slavističnih srečanjih, posvečenih slovenski reformaciji. Referate je uredil uredniški odbor, katerega so sestavljali Marjan Dolgan, Darko Dolinar (glavni urednik), Franc Jakopin in Danilo Pokorn. Obe knjigi sta broširani, prva stane šil. 250,-, druga pa 145,-.

V vrsto znanstvenih publikacij sodi tudi edicija Obdobja 6, ki pod naslovom 16. stoletje v slovenskem jeziku, književnosti

in kulturi obravnava tudi Trubarjev čas. Pri objavljenem gradivu gre za razprave s simpozija 16. stoletje v slovenskem jeziku, književnosti in kulturi, posvečenega spomina na dve izjemni dejanji slovenske zgodovine, na izid Dalmatinovega prevoda Biblije in Bohoričeve slovnice. Torej spet obsežen snop znanstvenih razprav o začetkih slo-

venske kulturne zgodovine. Zvezek sta uredila Breda Pogorelec in Jože Korzua. Cena Obdobja 6 znaša 160 šilingov.

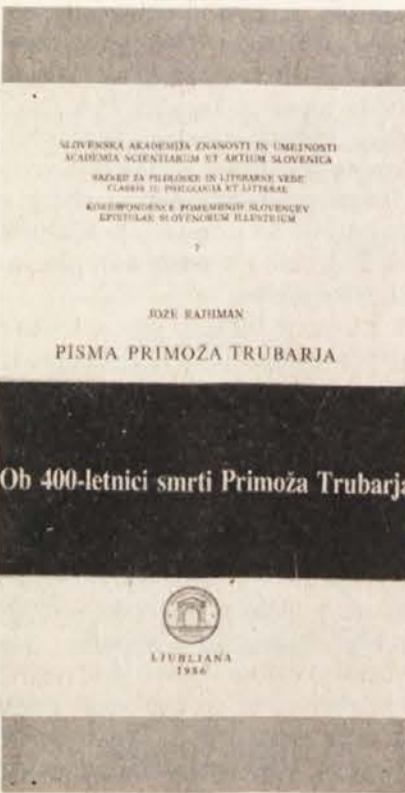
Trubar in njegovi je miniaturna izdaja izbora tekstov slovenskih protestantskih piscev, ki jih je sestavil dr. Jože Pogačnik, izdala pa Cankarjeva založba ob 400-letnici prevoda Biblije in natisa slovenske slovnice. Izbor oziroma odlomki bralcu dajejo obširen pregled mnenj in stališč znamenitih mož, ki so vplivali na razvoj slovenske kulture in cerkve v času reformacije.

V spremni besedi je med drugim zapisano: Izbrani odlomki, ki so urejeni po notranji vsebinski sorodnosti, so transkribirani, če pa so bili izvorno napisani nemško ali latinsko, so prevzeti prevodi, ki sta jih za Slovenske protestantske pisce (Ljubljana 1934) prispevala M. Rupel in A. Sorve. Pri posameznem odlomku je izpod besedila naznačena samo pripadnost avtorju, namerno pa so izpuščeni

podatki o naslovih in letnicah. Na ta način je knjiga postala sklenjena celota, nekakšen cvetnik reformacijske misli, razsežnosti in obzorji, ki utegne še danes zanimati tudi širši krog bralcev.

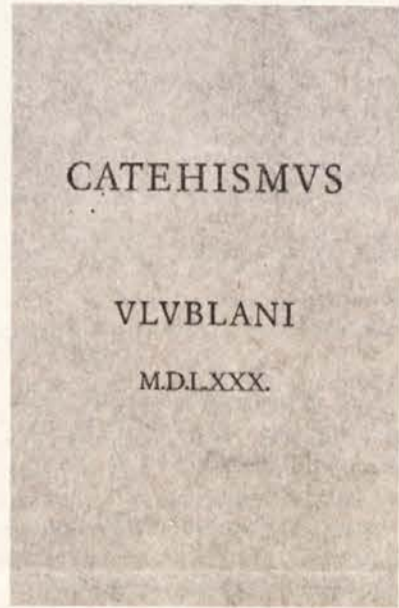
S to ugotovitvijo soglašamo in bralcem priporočamo, da po drobni, a vsebinsko bogati knjižici sežejo. Prikupna izdaja stane samo 49 šilingov.

Partizanska knjiga je v svojo serijo Znameniti Slovenci uvrstila tudi Primoža Trubarja. Knjigo o Trubarju je napisal znani slovenski pisatelj Jože Javoršek, ki na svoj, ne znanstveni način, osvetljuje Trubarjevo osebnost in njegov prispevek k slovenski zgodovini. Javoršek svojo odločitev, da bo napisal knjigo o Trubarju, utemeljuje takole: Zakaj sem se lotil napisati knjigo o Primožu Trubarju, jaz, nevednik in neizkušenec v literarnih vedah, in sem zato, kar se literarno zgodovinske znanosti tiče, hodil lahko samo po utrjih poteh? Zaradi tega, ker me je že kot otroka, ko sem zahajal na Rašico v mlin ali pa na kopanje, grenko prizadela silna krivica, ki se je godila očetu slovenske književnosti. Imeli so ga namreč za očeta zla.

Poslej me je vse življenje zanimal ta preganjani in zaničevani, hkrati pa junaški avantgardist in humanist. Zato sem v tej knjižici poskušal pripomoči, da bi prišli do njegove prave podobe, drugačne kakor pa nam jo je naslila šolska modrost.

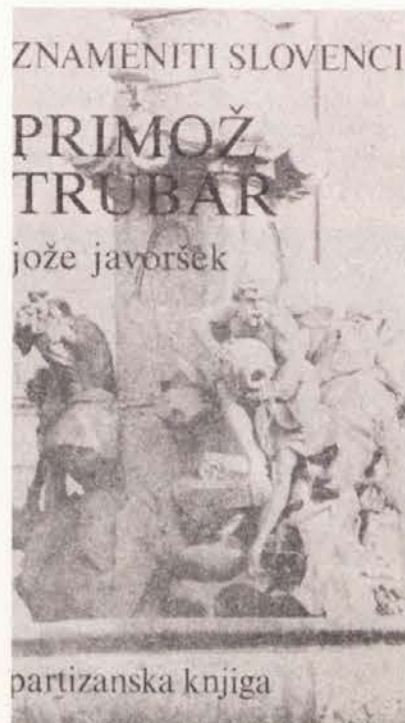
Knjigo Znameniti Slovenci – Primož Trubar dobite za 150 šilingov.

Catehismvs Vlvblani M.D.L.XXX. je faksimilna izdaja Lutrovega malega katekizma, ki bo za zbiralce starih slovenskih izdaj lepa prilžnost, da dopolnijo svojo zbirko. Katekizem pa je zanimiv tudi za vsakega, ki se zanima, kako so slovensko besedo pisali v času reformacije, v času nastajanja prvih slovenskih knjig. Katekizem stane 90 šilingov.

Triptih o Trubarju je gotovo najbolj popularno literarno delo, v katerem pisatelj Drago Jančar v treh dramatisacijah prikazuje življenje Primoža Trubarja. Na osnovi teh iger so tudi posneli televizijsko nadaljevanje o Primožu Trubarju, ki jo je avtor napisal prav ob 400-letnici Trubarjeve smrti. Prva igra nosi naslov Ogenj, druga Nigdirdom, tretja pa Heretik, ki je tudi naslov celovečernega filma, ki ga bomo lahko gledali tudi pri nas na Koroškem oz. avstrijski televiziji.

Že zaradi tega je zanimivo knjigo vzeti v roke, zlasti pa tudi zato, ker si bralec, če bo videl TV nadaljevanje ali film, lahko ustvaril pravi odnos med besedi-

lom in filmsko realizacijo Jančarjevega dela. Ob tem bo spoznal Jančarjevo spretno roko v dramatisaciji, hkrati pa tudi zanos, s katerim se je lotil tako zahtevnega dela, saj je moral temeljito preštudirati zgodovino slovenske reformacije in Trubarjevo biografijo, da je lahko živo opisal pot pionirja slovenskega slovstva, reformatorja in humanista Primoža Trubarja, ki je šele po tolikih stoletjih prišel v široko zavest slovenskega naroda.

Ocenjevalec Jančarjevih iger o Trubarju, dr. Primož Simoniti med drugim pravi: Jančar se je po očitno temeljitem študiju Trubarja in njegovega časa s pretanjenim poslušom za utrip konkretne historične dobe in z refleksijo tega dogajanja vzdignil do umetniške nadgradnje in nam ustvaril tudi nadvse aktualen tekst o nas samih in naših koreninah, tekst, ki je pač veliko več od kake v zgodovinski preobleki podane „vzporednice“ dilemam in stiskam našega časa. Knjiga stane šil. 152,-.

Trubarjevo berilo je knjiga, ki jo je Slovenska prosvetna zveza oziroma Založba Drava uvrstila v knjižni dar za leto 1987. Pri tem gre za skupno izdajo Založništva tržaškega tiska in Založbe Drava, ki sta se s tem vključili v vseslovensko obhajanje 400-letnice smrti Primoža Trubarja. Čeprav se bo bralec v Trubarjevem berilu srečal z enim ali drugim besedilom, objavljenem v predstavljenih knjigah, je tu v zelo strnjeni, a dovolj pregledni obliki prikazano delo in pomen Trubarjevega prispevka slovenski zgodovini. Berilo je sestavljeno iz odlomkov izvornih spisov, iz uvodov, ki spremljajo skoraj vsako knjigo očeta slovenske pisane besede, in odlomkov iz korespondence. Trubarjeva besedila so tiskana v današnji pisavi, njegova nemška besedila pa so prevzeta iz prevodov, ki jih je za Slovenske protestantske pisce (Ljubljana 1934) prispeval dr. Mirko Rupel, za Trubarjeva pisma (SAZU) pa dr. Jože Rajhman.

Trubarjevo berilo stane 120 šilingov, v povezavi s knjižnim darom pa je kajpada znatno cenejši, zato priporočamo, da kupite kompletno zbirko, ki za ceno 544 šilingov vsebuje pet knjig.

S tem je sklenjen krog predstavitev in upamo, da se bodo bralci lažje odločili, katero knjigo bodo kupili zase, ali za praznično darilo.

NAROČILNICA

(izpolnite, izrežite in še danes pošljite na naslov Drava – Naša knjiga, Paulitschg. 5-7, 9020 Celovec) Sporočam vam, da nepreklicno naročam sledečo (sledeče) knjigo(e), predstavljeno(e) v SV in po navedeni ceni oz. cenah.

(naslov knjige oz. knjig)

Ime in priimek

Naslov

Kraj in datum

Podpis

